No. 1411 Zaterdag 14 Januari 1911. 28ste Jaargang

AMIGOE DI CURAÇAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire, Aruba en de Bovenwindsche eilanden per drie maanden fl. 2.— met vooruitbetaling.
Voor het Buitenland per jaar fl. 10.—
Afzonderlijke nummers fl. 0.15.
Prijs der Advertentiën van 1—7 regels f. 0.50; voor elken regel meer 7½ cts.

BUREAUX VAN DIT BLAD
Redactie en Administratie
Oud No. 223, Nieuw No. 4.
Waterkant, Overzijde.

Es Courant aki ta sali toer dia Sabra.
Su prijs di abonnement ta fl. 2,— pa tres luna pagá padilanti.
Pa lugarnan foi Curaçao, Bonaire. Aruba, St. Martin (P. H.), St. Eustatius i Saba fl. 10.— pa anja
Un numero sol fl. 0.15.
Anuncio di 1 te 7 regel f 0.50 cada regel mas 7½ cts.

Curaçao, 14 Januari.

ONZE BEGROOTING VOOR 1911.

Memorie van Antwoord.

De in het Voorloopig Verslag uitgesproken verklaring, dat er reden is om van het bewind van den nieuwen Gouverneur goede vruchten te verwachten, zal den Landvoogd ongetwijfeld tot steun strekken bij de volvoering van de hem opgelegde taak. Een goede verhouding tusschen Gouverneur en Kolonialen Raad zal voorzeker een gunstigen invloed uitoefenen op den algemeenen gang van zaken. Waarom het met het oog op die verhouding te betreuren zou zijn dat enkele posten, omtrent welke tusschen den Kolonialen Raad en den Gouverneur overeenstemming verkregen was, van de voorloopig vastgestelde begrooting zijn afgenomen, is den ondergeteekende niet recht duidelijk. Dat omtrent de wenschelijkheid van de bedoelde posten hier te lande moeilijk kan worden geoordeeld, kan hij niet toegeven.

Het streven van den Gouverneur, om in de begrooting een zoo nauwkeurig mogelijk beeld te geven van de financieele behoeften van het dienstjaar waarover zij loopt, vindt ook bij den ondergeteekende instemming en medewerking.

Wat de vereeniging van de functies van gezaghebber en ontvanger in één persoon betreft, zij er op gewezen, dat het voornemen om te trachten daartoe te geraken alleen te kennen is gegeven ten aanzien van de Bovenwindsche eilanden.

Dat ook de inzichten van den Gouverneur op het gebied van den landbouw en omtrent de beteekenis daarvan voor de kolonie instemming vonden, vernam de ondergeteekende met genoegen. Hij ziet geen reden om te betwijfelen, dat de Landvoogd weerstand zal weten te bieden aan eventueelen drang dergenen, die op dit gebied eene andere richting wenschen in te slaan. Na de in het Voorloopig Verslag bedoelde toelichting tot art. 26 der begrooting en hetgeen daarover in de vergadering van den Kolonialen Raad van 4 Mei j.l. (Notulen, bladz. 16) is gezegd, kan, naar het den ondergeteekende voorkomt, ten volle vertrouwd worden dat het bestuur voortaan nauwkeurig op de besteding der voorschotten voor de dividiviculuur toezicht zal houden. De vraag, of wel steeds de voor landbouwdoeleinden geschiktste perceelen domeingrond voor tuintjes worden uitgegeven, heeft de ondergeteekende reeds in zijne Memorie van Antwoord nopens de begrooting voor het loopende dienstjaar (Gedrukte Stukken, Zitting 1909—1910, 147, no. 17, bladz. 2), bevestigend beantwoord. Hij veroorlooft zich er nog op te wijzen, dat in de zooeven genoemde zitting van den Kolonialen Raad de waarnemende administrateur van financiën uitdrukkelijk verzekerd heeft (Notulen, bladz. 10), dat er thans wel degelijk op wordt gelet, of de aanvrager goed bekend staat en of de grond, dien hij aanvraagt, voldoende zal kunnen opleveren om hem een bestaan te geven. Het rapport van de commissie voor den grooten landbouw (zie bladz. 2 en 3 van de hooger aangehaalde Memorie van Antwoord) heeft den ondergeteekende eerst in de vorige maand bereikt. Het lijvige stuk, hetwelk als bijlage D van het Koloniaal Verslag van Curaçao van dit jaar zal worden gedrukt, en de voorstellen waartoe het den Gouverneur aanleiding heeft gegeven, zijn bij den ondergeteekende nog in overweging.

Ook de ondergeteekende is er van overtuigd dat de hoedenvlecht-industrie in de kolonie eene toekomst heeft. Dat het bestuur diligent is om ter voorziening in de behoefte aan goede grondstof de noodige maatregelen te nemen, meent hij uit de navolgende feiten te mogen afleiden. In de vergadering van den Kolonialen Raad van 7 Mei jl. (Notulen, bladz. 9) deelde de landbouwkundige in de kolonie mede dat reeds een jaar geleden een aantal ipiapa-palmpjes en onlangs eenige Toquilla-palmpjes naar Suriname zijn gezonden, dat men aan het landbouwdepartement in die kolonie voorloopig geen toezending van palmpjes meer wenschte en eindelijk dat men naar het schijnt aldaar de ipiapa-palmpjes in boschcultuur wil gaan aanplanten. Van de zijde van Venezuela zijn, voor zoover den ondergeteekende bekend, in zake den aanvoer van hoedenstroo geene bezwaren ondervonden. De moeilijkheid is echter, zooals door den heer H. J. COHEN HENRIQUEZ, in een op 28 Juli voor de Curaçaosche maatschappij tot bevordering van landbouw, veeteelt, zoutwinning en visscherij gehouden voordracht werd medegedeeld, dat het stroo in dat land op ondoelmatige wijze wordt bereid. Uit de bedoelde voordracht blijkt dat de heer HENRIQUEZ te Maracaïbo proeven genomen heeft om tot eene betere wijze van bereiden te geraken, dat die proeven door den president van den staat Zulia zijn gesteund en dat de president de door den heer HENRIQUEZ uitgevonden bereidingswijze bij decreet in de verschillende districten bekend heeft gemaakt, daarbij tevens prijzen van driehonderd en tweehonderd bolivares uitlovende aan de personen die de grootste hoeveelheid vezel (stroo) van de beste hoedanigheid ter markt zouden brengen.

Het voornemen bestaat om het nader mijnbouwkundig onderzoek van de domeingronden, waarin de ingenieur DUIJFJES aanwijzingen heeft gevonden voor de aanwezigheid van ontginbare phosphaatafzettingen, met het oog op het aan dat onderzoek verbonden geldelijk risico niet van gouvernementswege te doen geschieden, doch aan particulieren over te laten. Reeds zijn over alle de bedoelde terreinen onderhandelingen gaande. De vergunningen tot opsporing, over welker voorwaarden de Koloniale Raad zal worden gehoord, zullen niet worden verleend zonder dat aan het Gouvernement bij eene eventueele concessie, behalve het in de mijnproductenverordening (*Publicatieblad* 1908, n°. 40) verschuldigde uitvoerrecht ten bedrage van 4 pct. van de bruto-opbrengst, een redelijk deel van de netto-winst zal zijn verzekerd. Wat de in het verslag van den heer DUIJFJES genoemde particuliere gronden betreft, kan worden medegedeeld, dat naar alle waarschijnlijkheid de exploratiewerkzaamheden op de plantage Fontein op het eiland Bonaire reeds in de tweede helft van deze maand een aanvang zullen nemen.

Blijkens den catalogus van de Nederlandsche koloniale afdeeling der Brusselsche tentoonstelling (onderafdeeling B. n°. 135) bevonden zich op die tentoonstelling onder de voortbrengselen der kolonie Curaçao ook monsters zoowel van eerste als van tweede qualiteit Arubaphosphaat. Verzoeken van belangstellenden in het buitenland om inlichtingen of monsters hebben het Departement van Koloniën niet bereikt.

De naar aanleiding van de vragen van den heer HUGENHOLTZ aan den Gouverneur verzochte inlichtingen zijn nog niet ontvangen. Wel kwam de ondergeteekende, kort nadat de bedoelde vragen door hem beantwoord waren, in het bezit van een voorloopig rapport van den heer DUIJFJES, waaruit blijkt dat het onderzoek op de plantage Santa Barbara sedert den 12en April ll. met een enkelen dag onderbreking, geregeld is voortgezet en dat op dit oogenblik nog slechts eene zeer globale schatting kan worden gemaakt van de in de gronden dier plantage aanwezige hoeveelheid phospaat.

Tot zijn leedwezen moet de ondergeteekende mededeelen, dat ook de uit de kolonie ontvangen nadere inlichtingen betreffende het plan tot verbetering van de Sint-Annabaai verschillende vragen onbeantwoord laten, weshalve het hem vooralsnog niet mogelijk is eene eindbeslissing omtrent deze aangelegenheid te nemen. Het voornemen bestaat thans het advies in het winnen van twee bij uitstek deskundigen op dit gebied hier te lande. Leidt dit er toe, dat besloten wordt aan het plan uitvoering te geven, dan zullen de benoodigde gelden bij suppletoire begrooting worden aangevraagd. De memoriepost blijft inmiddels gehandhaafd om zoo noodig uitgaven te kunnen doen voor hetgeen tot nader onderzoek en voorbereiding van het plan noodig is.

Plaatsing van een licht op het Noordwestpunt van Curaçao heeft bij het koloniaal bestuur reeds een punt van overweging uitgemaakt. Blijkens de Memorie van Antwoord van den Gouverneur (bladz. 10) acht de commandant der scheepsmacht in de Caraïbische zee de plaatsing van een licht op dat punt niet bepaald noodzakelijk. De ondergeteekende is evenwel bereid den Gouverneur uit te noodigen om deze zaak nogmaals te overwegen.

Naar aanleiding van het in de Memorie van Antwoord nopens de begrooting voor het loopende dienstjaar toegezegd nader overleg met den Gouverneur betreffende de publicatie van de notulen der raden van politie, ontving de ondergeteekende afschriften der notulen van de vergaderingen dier raden waarin de begrooting voor 1911 werd behandeld, met uitzondering van die St. Eustatius. Die afschriften worden ter griffie neergelegd ter kennisneming door de leden. De Gouverneur zal den ondergeteekende ook de notulen van de overige vergaderingen in afschrift doen toekomen. Na de ontvangst daarvan zal overwogen worden of publicatie bij het Koloniaal Verslag wenschelijk is.

De vermeerdering van het aantal leden der raden van politie maakt een onderdeel uit van de in behandeling zijnde plannen tot uitbreiding van het zelfbestuur op de onderhoorige eilanden.

In de kolonie Suriname is onlangs eene nieuwe verlofsregeling ingesteld, krachtens welke het buitenlandsch verlof voortaan als regel beperkt zal blijven tot de ambtenaren, die van hieruit voor den dienst in de kolonie werden uitgezonden. Bij die gelegenheid is door den ondergeteekende tevens aan den Gouverneur van Curaçao de vraag gesteld, of het geen aanbeveling verdient voor de door hem bestuurde kolonie eene gelijksoortige regeling vast te stellen. Het antwoord op die vraag is nog niet ontvangen.

De bepalingen omtrent het minimum aantal leerkrachten aan de openbare scholen in de kolonie komen vrijwel overeen met de hier te lande geldende. Volgens art. 24 der wet tot regeling van het lager onderwijs wordt het hoofd der school bijgestaan door ten minste één onderwijzer zoodra het aantal schoolgaande kinderen meer dan 40 en door ten minste twee onderwijzers zoodra het 91 bedraagt, terwijl voor elk 55-tal schoolgaande kinderen boven de 90 een onderwijzer meer vereischt wordt. Art. 28 der verordening van 6 October 1906 (*Publicatieblad* 1907 n°. 5), regelende het onderwijs in de kolonie, eischt tot bijstand van het hoofd der school ten minste één onderwijzer, wanneer het aantal schoolgaande kinderen meer dan 40 en ten minste twee onderwijzers wanneer het meer dan 100 bedraagt, terwijl voor elk 50-tal daarboven een onderwijzer meer vereischt wordt. Uit de bijlagen L en L[1] van het Koloniaal Verslag van dit jaar blijkt dat over het algemeen aan die eischen voldaan is en dat zelfs het aantal leerkrachten aan de openbare scholen op het eiland Curaçao meer dan het vereischte minimum bedraagt. Ook mag niet uit het oog verloren worden dat het verkrijgen van onderwijzend personeel voor de kolonie met groote moeilijkheden gepaard gaat. Zoo kon aan het verzoek, bedoeld in de aangehaalde bijlage L van Koloniaal Verslag van dit jaar, om uitzending van eene onderwijzeres ter versterking van het personeel aan de Wilhelminaschool, geen gevolg gegeven worden omdat de eenige candidate, die zich na herhaalde oproepingen aanmeldde, per slot van rekening zich terugtrok.

Naar aanleiding van de opmerkingen betreffende de positie van den militairen apotheker der 2de klasse op Curaçao zij vermeld, dat de tegenwoordige titularis, na omstreeks 10 jaren als tijdelijk militair apotheker der 2de klasse te hebben gediend, in 1901 definitief in die betrekking werd benoemd. Deze benoeming geschiedde op zijn verzoek, terwijl hij wist, dat de formatie van de landmacht op Curaçao slechts één militair apotheker der 2de klasse telt, zoodat bevordering tot den kapiteinsrang voor hem zou zijn uitgesloten. De ondergeteekende kan dan ook niet toegeven, dat de positie, waarin de tegenwoordige functionaris verkeert, onbillijk zou zijn, al kan niet worden ontkend, dat zij ten achter staat bij die van zijne collega's van het Oost-Indische leger, die den rang van kapitein en hooger kunnen bereiken. Door de geringe sterkte der West-Indische landmacht is die achterstelling echter niet te ontgaan. Eene vergelijking tusschen de bevorderingskansen bij die landmacht ter sterkte van twee compagnieën en bij het Nederlandsche of Nederlandsch-Indische leger moet noodwendig ten nadeele van de eerste uitvallen. In dat opzicht verkeerde het geheele vroegere West-Indische officierskorps, waarvan de apotheker op Curaçao nog een der weinig overgebleven leden is, in ongunstiger conditie dan het Nederlandsche en het Nederlandsch-Indische. De ondergeteekende kan dan ook geen aanleiding vinden om ten

ONDERHOUDEND ALLERLEI

Cijfers.

In de „Frankfurter Zeitung" komt een interessante opgave voor van de verliezen aan menschenlevens bij catastrophen in den loop der eeuwen, waaruit blijkt, dat de aardbeving in Zuid-Italië het record heeft geslagen met haar ongeveer 200.000 dooden. Natuurlijk is dit cijfer slechts bij benadering opgemaakt, aangezien het juiste getal onbekend is en waarschijnlijk wel altijd onbekend zal blijven.

Zulk een verlies aan menschenlevens is sinds den zondvloed, als men historisch wil blijven, niet voorgekomen. Over de uitbarsting van den Vesuvius in 79 n. Chr. bestaan geen juiste opgaven; aangezien vele der inwoners van Herculanum en Pompeji zich konden redden, schat men het getal der slachtoffers op 30.000. In 1631 kwamen bij een uitbarsting van den Vesuvius 20.000 menschen om het leven, in 1794 25.000.

De groote uitbarsting van de Etna in het jaar 1669 verwoestte twaalf dorpen, waaronder Catania; er vonden de ongeveer 25.000 inwoners. Te Lissabon kwamen op 1 November 1755 onder de puinhoopen 60.000 menschen om. Bij een aardschok in den Kaukasus in 1667 lieten 80.000 menschen het leven, in 1783 in Japan 150.000. De ontzettende ramp van Krakatau in Augustus 1883 kostte 40.000 personen het leven.

De groote cyclonen en stormvloeden in de tropische gewesten, in Indië, China en Japan richtten wel ontzettende onheilen aan, maar geen enkele overtrof toch deze ramp.

Ook de door menschenhanden aangerichte verwoestingen waren niet zóó vernielend als deze uitbarsting van de natuur: In den slag bij Austerlitz stonden 154.000 man tegenover elkander; aan beide zijden bedekten 38.000 man het slagveld, toen de zon ter kimme daalde. Over den slag bij Jena bestaan de volgende opgaven: 110.000 strijders en 31.000 dooden. Bij Leipzig worstelden 471.000 man om de zege, en lieten 107.000 dapperen het leven.

	strijders,	dooden
Waterloo	194.000	51.000
Solferino	287.000	37.000
Köninggrätz	291.000	33.000
Gravelotte	396.000	62.000
Sedan	314.000	68.000
Liaojang	285.000	60.000

Eenige cijfers uit den Fransch-Duitschen oorlog:

Frankrijk verloor: 136.000 man; van deze werden 80.000 gedood op de slagvelden of stierven aan hun wonden, 36.000 stierven aan ziekten, terwijl 20.000 soldaten in Duitsche gevangenschap het leven eindigden. Aan Duitsche zijde vielen op de slagvelden 17.255 man, in de ambulances stierven 21.028 gewonden; in het geheel verloor Frankrijk bijna 100.000 man meer dan Duitschland.

De wonderbare schaduw.

In Zuid-Californië heeft men volgens de N. Ct. een petroleumpoel ontdekt, die de wonderbare eigenschap bezit schaduwen vast te houden.

Wanneer een schaduw op het oppervlak der olie valt, blijft zij er lang, nadat de persoon of het voorwerp verwijderd is. Stond bijv. een man aan den rand van den poel, en viel daarop zijn schaduw, dan bleef deze geruimen tijd op de olie zichtbaar en wel des te langer, naarmate hij er langer gestaan had.

Men verklaart dit verschijnsel als volgt:

Door de werking der zon stijgen millioenen kleine gasblaasjes naar het oppervlak van de olie. Deze blaasjes zijn buitengewoon gevoelig voor temperatuurswisseling en ontwikkelden zich daarom op plaatsen, waar een schaduw viel, weldra minder sterk. Is de schaduw lang op dezelfde plaats geweest, dan zal de afkoeling, die zij teweegbracht nog lang voortduren, de plaats der schaduw blijft dan zichtbaar, omdat het oppervlak tengevolge van het geringe aantal opstijgende belletjes anders van kleur is geworden. Dat geeft den indruk alsof de schaduw zelf bestaan bleef.

De zwevende stad.

Een zeer merkwaardig, misschien éénig schouwspel biedt de stad Acoma, die drie Engelsche mijlen ten zuiden van Mesa Encantada, in Mexico, ligt. De stad is op een rots gebouwd, die op fantastische wijze uitgehold is door het water, want de kanten hangen op een hoogte van 400 voet over het water heen. Het onderste gedeelte van de rots is veel smaller dan het bovenvlak; het geheel gelijkt op een reusachtigen paddestoel.

behoeve van den tegenwoordigen titularis van de vastgestelde formatie van de landmacht af te wijken. Het geval waarin dit wel gebeurd is ten behoeve van een officier van gezondheid, lag anders. Het betrof toen een officier van gezondheid die van het Nederlandsche leger in Suriname was gedetacheerd, en die tijdens die detacheering bevorderd werd, terwijl het niet mogelijk was hem door een anderen officier van gezondheid der 2de klasse te doen vervangen.

Bonaire

De beschrijving van den pastoor Euwens, in het nieuwsblad *Amigoe di Curaçao* van 13 Augustus jl., van de poging om door middel van een put water te verkrijgen, te Rincon op Bonaire door den mijningenieur Duijfjes gedaan, is den ondergeteekende bekend. Hij vertrouwt dat voortaan bij het aanleggen van putten voor waterverschaffing met de bij deze poging opgedane ervaring rekening zal worden gehouden.

Blijkens eene mededeeling in de Memorie van Antwoord van den Gouverneur (zie bladz. 11 bij art. 65), wordt er streng op toegezien dat niet op gouvernementsgronden, hetzij om houtskool te branden, hetzij voor de kalkovens zonder vergunning hout wordt gekapt, en wordt toestemming tot kappen slechts gegeven als het b.v. doode boomen of behoorlijk aangegroeide mangroves betreft.

St. Eustatius.

Het is den ondergeteekende niet bekend dat de katoencultuur op St. Eustatius dit jaar veel te lijden zou hebben gehad van langdurige droogte. Mocht dit inderdaad het geval zijn geweest, dan vertrouwt hij dat het bestuur, voor zoover zulks in zijn macht staat, de noodige maatregelen nemen zal om te voorkomen dat de cultuur door den ondervonden tegenslag te gronde gaat.

Aangaande de hulp van bestuurswege verleend aan de bevolking van St. Eustatius en St. Martin na de wolbreuk die in September jl. op die eilanden voorkwam, is den ondergeteekende slechts bekend dat de Gouverneur, op het eerste bericht van de ramp, den gezaghebber van St. Martin gemachtigd heeft om te beschikken over een bedrag van f 500, ten einde hier en daar, indien het noodig mocht zijn, directe hulp te verleenen en voorts de wegen weer in goeden toestand te brengen. In het nieuwsblad *Amigoe di Curaçao* van 12 November jl. is een door de beide landraden van St. Eustatius onderteekend stuk opgenomen, uit den inhoud waarvan kan worden afgeleid dat de wolkbreuk op dat eiland minder erg geweest is dan men op Curaçao eerst wel vreesde.

De Minister van Koloniën,
De Waal Malefijt.

Verhooging en Wijziging

van de

Koloniale huishoudelijke begrooting van Curacao voor het dienstjaar 1909.

Naar aanleiding van het wetsontwerp, strekkende tot verhooging en wijziging van de Koloniale huishoudelijke begrooting van Curaçao voor het dienstjaar 1909, waarbij wijziging van een honderdtal posten der begrooting wordt voorgesteld, werd door sommige leden aangedrongen op het betrachten van grootere nauwkeurigheid bij het samenstellen der begrooting. Behoort afwijking van de raming over het algemeen zooveel mogelijk te worden vermeden, te meer bedenkelijk zijn verschillen tusschen begrooting en werkelijke uitgaven, waar, als in dit geval, eene belangrijke bijdrage uit 's Rijks schatkist wordt verleend.

Hiertegenover werd van andere zijde opgemerkt, dat eene begrooting slechts aangeeft de bedragen, die men op goede gronden meent noodig te hebben, zoodat afwijking daarvan op zich zelf niet als eene fout kan worden aangerekend, en er slechts aanleiding tot het maken van bedenkingen bestaat, indien de verschillen belangrijk zijn.

Deze opmerking gaf eerstbedoelden leden aanleiding te wijzen op de wenschelijkheid bij het maken der ramingen niet te krap te werk te gaan, zoodat er eenige speling is en de kans op onverwachte ingrijpende verhoogingen wordt verminderd.

De Commissie van Rapporteurs is van oordeel, dat met de mededeeling van het bovenstaande de openbare behandeling van deze wetsontwerpen genoegzaam is voorbereid.

Aldus vastgesteld den 7den Dec. 1910.

De Kanter.
Fleskens.
Snoeck Henkemans.
Ruys de Beerenbrouck.
Eland.

Onderwijs en Zedenhervorming.

Vermenigvuldig de scholen en de gevangenissen zullen verminderen. Zoo ieder kind het geluk had onderwijs te genieten, men zou de gevangenissen kunnen sluiten. 't Woord is bekend genoeg en zoo dikwijls herhaald, dat het bij velen de zekerheid heeft van een axioma.

Ferdinand Nicolay, advocaat van het gerechtshof te Parijs, bekroonde van de Fransche Academie en van die der moreele en politieke wetenschappen, behandelde in zijne: Questions brûlantes, de vraag: „Instruire est ce moraliser?"

't Is misschien niet zonder nut, eenige gegevens uit zijn artikel onzen lezers voor te houden.

Guerry, in zijn werk in 1833 door de Academie bekroond, bestatigt, dat in de departementen, waar het volk 't meest onderwezen was, ook de meeste misdadigers waren.

Quetelet, lid der Belgische Academie, toont herhaalde malen aan, dat het schoolonderwijs zonder moraal niets is dan een gemakkelijkheid te meer om kwaad te doen.

Fayet, een specialist, bevestigt, dat er niet het minste verband bestaat tusschen de criminaliteit en het onderwijs. Volgens de uitdrukking van Caro, in zijne memorie aan de Academie, bevat het onderwijs in zich niet de moraliteit, het is een werktuig, dat zoowel ten verderve als tot heil kan strekken.

„De vrijheid en het onderwijs", zeide Cousin, „vermeerderen de kansen van de misdaad. Het is niet het onderwijs dat moraliseert, maar de opvoeding en vooral de godsdienstige opvoeding. Het onderwijs alleen kan gevaarlijk zijn."

Thiers wilde zich overtuigen, of het beginsel, dat het onderwijs zeker de criminaliteit zou verminderen met de praktijk overeen kwam. Hij stelde een nauwkeurig onderzoek in en verzamelde de gegevens van de directeuren der gevangenissen. De groote meerderheid gaf antwoorden, welke de stellingen van bovengenoemde geleerden bevestigen.

De directeur van de galeien van Toulon schreef: „de onverbeterlijken zijn de geletterden."

Die van de gevangenissen van Clermont, Loos, Embrun, Limoges, Mont St. Michel, antwoordden geheel in denzelfden zin.

En volgens Moreau Christophe: „in onze gevangenissen zijn de meest verharde misdadigers zij, die in de scholen hun verstand hebben ontwikkeld. De directeurs der gevangenissen", zoo voegde hij er bij, „zijn bijna eenstemmig om dit te getuigen. Zonder de godsdienstige opvoeding is het onderwijs slechts een middel tot diepen val".

Zoo het beginsel, dat onderwijs alleen genoeg is, om den mensch goed en zedelijk te maken, waar was, dan zou het gevoel van plicht bij de vrouw zwakker moeten zijn dan bij den man, die over 't algemeen een meer volledig onderwijs ontvangt dan het zwakke geslacht. Welnu, de statistiek der misdaden bewijst, dat in Frankrijk gedurende een vierde eeuw van de 4.949.768 wetsovertredingen er 3,947.329 op rekening der mannen komen en van de 84 op de honderd misdaden, zijn zij eveneens de daders. Nu neem ik gaarne aan, dat ook met andere invloeden hier rekening moet worden gehouden, doch men kome mij in Gods naam niet meer bazelen, dat 't onderwijs alleen genoeg is om den mensch tot zedelijk mensch te maken.

Cornely schreef weleer in de *Figaro* naar aanleiding van de veroordeeling eener bende deugnieten, waaronder twee meisjes, wegens moord.....

„Het viel mij op, dat de leeftijd dezer jeugdige misdadigers afwisselde tusschen de 17 en 20 jaar. Daaruit bleek, dat zij allen nog op moeders schoot zaten, toen de regeering der 3de republiek de kruisbeelden van de schoolwanden liet nemen, om ze op kruiwagens naar de rommelkamers te brengen. De bedorven jeugd is opgevoed in een sfeer, waarin alles werd geduld, behalve God, de Schepper der zedewet. Toen het onderwijs in de Fransche scholen het christelijk karakter verloor, schreef ik heele reeksen artikelen, om aan te toonen, dat men door den godsdienst uit de school te verbannen, de jeugd hare reine zeden ontnemen, en onmenschelijke misdadigers kweeken zou. Ik voorspelde dat men een tijd zou beleven, waarin men zich verplicht zou zien, de kinderen te dooden als jonge wolven en dat de toekomstige geslachten er getuige van zouden zijn, dat in tegenwoordigheid van schoolmeester en leerlingen het hoofd zou worden afgeslagen van kinderen, die reeds monsters waren in boosheid. Toen ik dit schreef, heeft men er om gelachen. Ik erken, dat we zoo ver nog niet zijn gekomen; maar in elk geval zijn we toch al zóó ver, dat de banken der beschuldigden veel gelijken op schoolbanken. Dat is maar het begin, het andere zal wel volgen."

Dit alles geldt Fransche toestanden, doch het bewijst genoeg, meen ik, dat onderwijs alleen den mensch niet beter, niet zedelijker maakt.

Het geruchtmakende proces van Waddington voor de Brusselsche rechtbank spreekt meer dan boekdeelen.

Aan onderwijs heeft het noch een Balmaceda, noch een der Waddingtons ontbroken, en toch, wat een bederf, wat een afwezigheid van alle moraal. En de dames, die in zoo grooten getale het rechtsgeding van dit ontzettende familiedrama bijwoonden, waar schaamtegevoel haar verre had moeten houden en zich gedroegen als in concert- of theaterzaal, zijn zeker niet verstoken geweest van onderwijs.

Neen, het onderwijs alleen zal den mensch niet zedelijk maken.

„Het onderwijs", zegt terecht Portalès, „is een werktuig, nuttig of verderfelijk, volgens het gebruik dat men ervan maakt. Eene machine, welke veel goed, maar ook veel kwaad kan verrichten", schrijft Cousin. Hetzelfde mes, dat u dient om het brood voor uwe armen te snijden, kan een moordtuig worden in de handen van den boosdoener. Men kan een kind veel onderwijzen, zonder dat het inziet, dat het liefdevol, zedig, gehoorzaam moet zijn.

En daarom willen wij, dat onderwijs en opvoeding hand aan hand zullen gaan, daarom willen wij, dat het onderwijs godsdienstig zij, dat niet enkel het verstand worde ontwikkeld en het geheugen gescherpt, maar het hart gevormd; dat het kind, ook op school, waar het 't grootste gedeelte van den dag doorbrengt, hoort spreken van zijne verplichtingen ten opzichte van God en zijnen evenmaaste. Indien het onderwijs niet godsdienstig is, is het duidelijk, dat het 't kind niet vormt tot een braaf en zedelijk mensch.

Is geheel neutraal onderwijs een onmogelijkheid, in zooverre het mogelijk kan zijn, is het nog verderfelijk.

Zalig zij die niet gezien en toch geloofd hebben.

Henri Lavedan schrijft al jaren den wekelijkschen *Courrier de Paris* in de *Illustration*. De artikelen zijn altijd interessant. Doch, als u even kan, moet u toch eens dat van No. 3504 lezen. 't Is zeer mooi van stijl en overmooi van inhoud.

In 't kort komt hierop neer.

Marie Hurtin is doof, blind *én* stom. Zóó was zij bij haar geboorte; zóó is zij nòg.

Wat een bestaan, niet waar? Daar kunnen wij ons geen voorstelling van vormen. Maar toch weet Lavedan u zóó meesterlijk dien toestand te schetsen, dat ge onder het lezen u verbeeldt eenige minuten lang de calamiteiten te doorleven, alsof ge zelf een doofstom- en blindgeborene waart. Aandoenlijk en meesterlijk wordt u daar, naast de geschiedenis van het blinde doofstomme meisje, de vindingrijke, religieuze toewijding geschetst van hare onderwijzeres Soeur Sainte-Marguerite, een fransche liefdezuster.

Naar aanleiding van dezer overlijden schreef Lavedan dit uitmuntend artikel. Beider portretten vindt men in hetzelfde nummer van de *Illustration*, en ze staan — o gruwelijke tegenstelling! — tusschen Marcel Prévost en Alfred Capus. Doch, hier ziet U de kracht der contrasten! Want de kracht der tegenstelling bewerkt hier eene sublieme uitschittering dezer twee onbekende vrouwen zonnehoog boven deze twee door de wufte wereld aangebeden vieze romanschrijvers.

Maar laat mij u eerst de geschiedenis in uw geheugen terugroepen van een eenigszins gelijkloopend geval n.l. dat van *Helen Keller* en *Miss Sullivan*. Die hebt ge waarschijnlijk reeds gelezen. Bijna alle z.g. neutrale bladen hebben die geschiedenis hun lezers meegedeeld, want....daar komt geen liefdezuster in voor!

Helen Keller, in 1880 in Amerika geboren, verloor op 1½-jarigen leeftijd het gezicht en het gehoor. Zij was dus doof en blind, maar niet stom en ook niet van hare geboorte af.

Helen kreeg, toen zij ongeveer zeven jaren oud was, tot haar onuitsprekelijk geluk, Miss Sullivan als gouvernante onderwijzeres. Onder de voortdurende leiding van deze bekwame en tactvolle leerares leerde de blinde en doove Helen lezen en schrijven, bekwaamde zich zelfs, met goeden uitslag, in alle leervakken, tot het admissie-examen toe van een Academischen cursus. Zij spreekt thans, behalve haar moedertaal, Duitsch en Fransch met lofwaardige uitspraak. Zij maakte zich vertrouwd met Grieksch, Latijn, Mathesis en de beginselen der exacte wetenschappen. Zij verdiepte zich in de oude en nieuwe klassieken. Zij geniet Homerus en Horatius, Goethe en Schiller, Racine, Molière en Victor Hugo. Zij heeft een eigen oordeel over den Bijbel (!) en over Shakespeare. Zij vindt Musset onmogelijk, en critiseert Lafontaine. Haar scherp ontwikkelde tastzin leidt haar tot een waardeering van beeldhouwkust en haar fijn gevoel voor luchttrillingen tot een genieten van muziek, zoodat zij zelfs Schumann's stijl weet te onderscheiden van dien van Beethoven.

Kortom, als meisje van even 20 jaar is zij, met slechts drie zintuigen, meer ontwikkeld dan de meeste andere stervelingen met vijf. Zij heeft een benijdenswaardigen levenslust; zij houdt van wandelen, roeien, zeilen en reizen. Zij heeft de wereld lief en schrijft op 21-jarigen leeftijd, haar eigen geschiedenis, waarin zij o. a. ook zegt: ik ben te gelukkig op deze wereld om .... veel te denken over de toekomstige.

Als een staaltje van haar ontwikkeling: toen zij nog zeer jong was, schreef ze in blindenschrift aan een vriendje — zoo lees ik in haar levensgeschiedenis — „*donnez-moi un baiser*" en in 't Grieksch: „ik bemin U". (!)

U zult als ik verbaasd staan over dat verwonderlijk resultaat en ook met mij de grootste achting koesteren voor hare leermeesteres Miss Sullivan ... als leerares, helaas niet als opvoedster, daar zij Helen's herhaalde ondervragingen naar meerdere kennis van God en van „hiernamaals" op dikwijls wreede wijze negeerde, of bijv. antwoordde: ik zal U zeggen hoe wijze menschen getracht hebben zich de geheimzinnige natuurkrachten voor te stellen.

* * *

Welnu, leg dáár nu eens naast hetgeen Henri Lavedan in den geciteerden *Courrier* schrijft over Marie Hurtin, het doof, blind èn stom *geboren* meisje en over hàre leerares, de pas ontslapen Soeur Sainte-Marguerite.

Merk op, lezer — en met opzet verzoek ik hier om uwe opmerkzaamheid — dat Marie Hurtin doof en blind was evenals Helen Keller, doch bovendien *stom*; en dit van hare geboorte af; dus veel ongelukkiger dan Helen Keller, die nog 19 maanden gezicht en gehoor had, hetgeen zeker van eenigen invloed is geweest op haar verdere ontwikkeling.

Marie Hurtin miste dus de drie voornaamste zintuigen geheel en al, met al de bijkomende ellende, waardoor zij geen mensch, soms zelfs geen dier geleek.

Als een wild dier, zoo schrijft Lavedan, lag het blinde doofstomme kind dikwijls te wentelen en te kruipen in het open veld, stiet schorre schreeuwklanken uit en sloeg woest met handen en voeten als men het trachtte terug te voeren. En dat wezen is nu veranderd in een bewonderenswaardigen mensch, een hoogstaand geestelijk en zedelijk leven leidend. Zij is nu geworden de jonge dochter van 25 jaren, met zachte gelaatstrekken, met rein zieleleven tintelend in hare doode oogen, met engelendeugd in haren levensgang. Zij prijst zich gelukkig in haar ongeluk, wijl zij den dood kent...... maar óók de onsterfelijkheid, de aarde......maar óók den Hemel, den mensch......maar óók God.

Poogt het u in te denken, gaat Lavedan voort, gij die niet doof, niet stom, niet blind zijt, al hetgeen Marie Hurtin heeft geleerd van de vingers waarin het hart sprak van Soeur Sainte-Marguerite. Zij kent volmaakt de vingertaal, het Brailleschrift, het Ballu-schrift, de Engelsche methode en zelfs een weinig de gesproken taal. Zij hanteert de schrijfmachine; zij speelt domino en dergelijke spelen; zij doet huishoudelijke bezigheden, naait, wascht, strijkt, enz. Zij kent den Catechismus, de Bijbelsche geschiedenis, de

---

De stad is zeer oud; zij bestond reeds toen de eerste Europeesche reizigers haar in 1540 bezochten, die verrukt waren door de wonderlijke ligging van deze stad in de lucht, die een bedenksel van Jules Verne zou kunnen zijn.

Knoflook en slangen.

Een Fransch tijdschrift vertelt, dat de inboorlingen in Liberia een voortreffelijk middel hebben, om zich tegen den beet van slangen te beveiligen. Voor zij op pad gaan, smeren zij zich in met een mengsel van olie en knoflooksap. De lucht van knoflook is voor het gebroed zoo onaangenaam, dat het op de vlucht slaat. Zelfs de boa constrictor aarzelt een mensch aan te vallen, die naar knoflook ruikt.

Een heele verbetering.

Volgens een Engelsch blad heeft de Londensche Algemeene Omnibusmaatschappij nu een geruischlooze motorbus in het verkeer gebracht. Hij loopt, naar 't heet, haast zoo zacht en onhoorbaar als een electrische tram. Er rijden er al verscheiden zoo. De maatschappij heeft er dadelijk vijftig besteld en het plan is geleidelijk de oude door dit nieuwe soort te vervangen. Dat de motorbussen en gewone tuffen zoo min mogelijk stank verspreiden, daarvoor heeft de Londensche politie al lang gezorgd. De bestuurder van een sterk rookende en ruikende tuf — getuigende van geen behoorlijk onderhoud — wordt aangehouden en beboet.

De record-poging der „Mauretania."

De „Mauretania" is Vrijdagmorgen 16 Dec. om 20 minuten voor vijf te New-York gemeerd. De groote Cunard-liner was geheel met ijs bedekt en het schip zag er uit alsof het een zware moeilijke reis achter den rug had. En dat was ook zoo, voortdurend had de „Mauretania" met storm en hooge zeeën te kampen gehad, zoodat de record-poging op heel wat tegenstand stuitte.

Dit blijkt uit het volgende staatje:

Van	knoopen.	snelh.
Zondag tot Maandagmiddag	487	23.37
Maandag tot Dinsdagmiddag	516	20.72
Dinsdag tot Woensdagmiddag	639	25 56
Woensdag tot Donderdagmidag	635	25.50
Donderdag tot aankomst	340	24.84

Bij het aanbreken van den dag begon een „leger" van 1200 man aan boord van de „Mauretania" met het lossen. Zij moesten aan een stuk doorwerken om zoodoende in 36 uur tijds het geheele schip te lossen, maar ook te laden. Dit zal op zichzelf reeds een schitterend record wezen. Schitterend als men bedenkt dat in dien korten tijd ook 6500 ton steenkolen moeten worden ingenomen, een hoeveelheid die door 22 treinen elk van 30 wagens, naar de haven werd aangevoerd. De „Mauretania" heeft dus voor een 540.000 gulden steenkolen te laden!

Ofschoon de reis naar Amerika niet verliep zooals men wenschte — het schip had 4 dagen, 20 uur en 7 minuten van noode en maakte dus geen record — hoopt de kapitein van de Mauretania toch nog twee records te kloppen n.l. één van het snelst laden en lossen en ten tweede het record voor de heen- en terugreis. Het stond Zaterdag vast dat het schip reeds Zondagavond om 6 uur het anker zou lichten, zoodat de Cunardmaatschappij in 40 uur tijds heeft gedaan, wat men gewoonlijk in 5 dagen klaarspeelt.

De directie van de Cunard-line twijfelde er niet aan of de „Mauretania" zou Donderdag 22 December met de Kerstmispost in Engeland zijn.

Vliegtuig en oorlog.

Curtiss heeft onlangs nabij New-York vluchten gedaan om te probeeren of 't mogelijk is bommen uit een vliegtuig te werpen. De proef had veel succes. Curtiss gooide sinaasappelen met groote zuiverheid op het dek van een schip op het oogenblik, dat hij er met een vaart van 40 mijlen per uur en op 400 voet hoogte overheen vloog.

Een motorboot van gewapend beton.

Te Enkhuizen is te water gelaten een motorboot van gewapend beton, vervaardigd in de cementwarenfabriek van de firma Last & Zonen, aldaar.

Dit eerste vaartuig, dat in ons land van beton vervaardigd wordt, ligt vast op het water, heeft een zeer rustigen gang en vaart met de 3 P.K. motor 11 K.M. per uur, daarbij zeer gewillig naar het roer luisterende, zoodat wenden in een zeer klein bestek mogelijk is.

De scheepswand van het bootje is slechts 14 mM. dik. Verbindingen zijn niet aangebracht, naden komen niet voor. Volgens deskundigen is het gevaar voor lekkage bij stooten geringer dan bij houten of steenen vaartuigen. De gehouden proeftocht voldeed in alle opzichten.

Kerkelijke geschiedenis, de geschiedenis van Frankrijk. Zij spreekt met u over Arius en Juliaan den afvallige, zij kent de Kerkvaders van de eerste eeuwen......Zij is beslagen in rekenkunde, letterkunde, aardrijkskunde zoowel als in het stoelenmatten, waardoor zij in haar onderhoud voorziet.

Poogt u dit alles in te denken en overweeg dan dat dit alles uit het hart en uit het hoofd van een nederige religieuze kwam alleen langs die tien godgewijde vingeren. Bedenk dat langs die tien vingeren als langs kanalen van heiligheid, geduldige toewijding en kennis. dat alles is overgevloeid uit de ziel dier religieuze in een wezen, bij hetwelk de drie grootste poorten der kennis steeds hermetisch gesloten waren en nog zijn. En bedenk dan dat dit langzame wonderwerk geschiedt is *alleen* uit liefde tot God en voor de Zaligheid van Marie Hurtin's onsterfelijke ziel. Wat is er nog meer noodig, roept Lavedan, om den twijfelenden geest te doen neerbuigen in geloof?

Une existence comme celle de la Soeur Sainte-Marguerite *suffit à prouver celle de Dieu!*

Die vrome zuster is kort geleden gestorven. Bijna plotseling is zij ontrukt aan Marie Hurtin en hare andere 150 doofstommen.

Zij, die hier voor zoovelen de lamp was in hunne duisternissen, heeft nu, hopen we, haar lamp aangestoken aan het Eeuwige Licht des Hemels.

Aldus, en meer en mooier schrijft Lavedan.

* * *

Lezers, er dringen zich thans zeer vele vragen bij mij op.

Ik zou o. a. kunnen vragen: wat vindt u moeielijker, de opleiding van de doof, blind en stom geboren Marie Hurtin of van de blind en doof-geworden Helen Keller?

Maar ik vraag het niet.

Ik zou kunnen vragen: wat is nobeler, de algeheele religieuze toewijding van Soeur Sainte-Marguerite of de gouvernante-toewijding van Miss Sullivan, die volgens haar eigen getuigenis het zelfs niet deed uit philantropie, doch alleen om haar hoog salaris?

Maar ik vraag dat ook niet.

Ik zou kunnen vragen: vindt U het niet ten hemel schreiend dat zulke liefdezusters uit hunne hospitalen, uit hun Frankrijk verjaagd worden?

Maar zelfs dàt vraag ik nu niet.

Met voorbijgang van alle andere vraagstukken die zich over uwen en mijnen geest voordoen, wensch ik alléén deze ééne vraag U voor te leggen:

Als de blinden en de dooven en de stommen, ook de doofstommen en zelfs de blinde doofstommen.... God kunnen kennen en Hem dienen,— hoe noemt ge dan hen die wél het volle gebruik hunner 5 zintuigen hebben, doch in wier trotsche hallen van verstand en hart geen stem van God vernomen wordt, geen licht van God gezien wordt?

De blinde en doofstom geboren Marie Hurtin *kent* God!

De gaaf geboren en scherp ontwikkelde vrijdenker *ontkent* God!

Is het niet Marie Hurtin die God ziet en hoort en met Hem spreekt?

En is het niet de vrijdenker-godloochenaar die blind is en doof is en stom?

OOEMAN.

Een Feit en een Vraag.

(naar aanleiding van de beschouwingen, die uit het afdeelingsonderzoek omtrent de schutrecht zijn voortgevloeid.)

Feit is: 1o. dat niet alleen vele der huurgronden niet of slecht omheind en afgesloten zijn, maar dat ook verschillende plantages in den zelfden toestand verkeeren, zoodat men dezelfde bezwaren kan aanvoeren tegen het schutrecht der groote plantagehouders. Misschien met nog meer recht, want:

Feit is 2o. dat door de arme huurders der gouvernements-gronden geen omheiningen *kunnen* gemaakt worden, die bestand zijn tegen de vernielzucht van het groot vee, dat alleen op de groote plantages gevonden wordt, daar deze omheiningen uiteraard met groote kosten zouden gepaard gaan, kosten die de draagkracht der huurders verre te boven gaan.

Daarom rijst van zelf *de vraag*:

Is het *rechtvaardig* een recht te ontkennen aan arme huurders, omdat zij niet in staat zijn hun goederen voldoende te beschermen, terwijl dat zelfde recht geschonken wordt aan de groote planters, die daartoe wel in staat zijn, doch wier goederen dikwijls in even slechte condities verkeeren?

Wie lijdt er meer bij gemis aan schutrecht, de huurder of de plantagehouder — de huurder wiens enkel schamel beestje niet het honderdste van de schade kan aanrichten, dat veroorzaakt wordt door de kudden der planters, òf de planter, wiens kudden groot en kleinvee maar straffeloos het met moeite bewerkte stukje grond van den huurder vertrappen mogen? Wij moeten toegeven dat èr mogelijkheid bestaat dat minder nauwgezette huurders van gronden misbruik maken van het toekennen van aanbrenggeld en dat dit misschien ook wel eens heeft plaats gehad.

Daarom dunkt ons dat het een *eisch* der billijkheid is, dat

1o. ook de huurders het recht van schutten hebben.

2o. dat bij eventueele schade zij een eisch kunnen instellen tot schade vergoeding,

3o. dat, om alle misbruiken te voorkomen, het premie- of aanbrenggeld worde afgeschaft.

Nieuwsberichten.

Curaçao.

Goede reis.

Wegens familie-omstandigheden is de reis van de Weleerw. Paters R. J. C. WAHLEN, redacteur van de Amigoe di Curaçao en ST. VAN DE PAVERT naar Holland eenigen tijd vervroegd.

Woensdag a.s. zullen zij per stoomschip „*Caracas*" naar Porto-rico vertrekken, om vandaar met de Spaansche boot „*Antonio Lopez*", de verdere reis naar Europa te voltooien.

Wij wenschen beide Eerw. Paters van ganscher harte een voorspoedige reis en een behouden aankomst in het Vaderland, en hopen dat de vaderlandsche lucht hun nieuwe krachten schenke, om na hun terugkeer in onze kolonie met onvermoeiden ijver te arbeiden aan haar geestelijke en stoffelijke belangen.

Inspectie-reis.

Maandag l.l. is de Gouverneur, in gezelschap van den commandant van het garnizoen, den waarn. directeur van Openbare werken, den heer W. A T. ZELLE, den mijningenieur, den heer G. DUIJFJES en Z. H. E. Gs. militair adjudant, den heer E. C. BRUSSE met de *Prinses Juliana* naar Bonaire vertrokken ter inspectie.

Tijdens Z. H. E. Gs. afwezigheid is de Onder-Voorzitter van den Raad van Bestuur, de heer Dr. J. B. GORSIRA belast met het dagelijksch bestuur.

Gisteravond is de *Prinses Juliana* weer naar Bonaire teruggekeerd, om den Gouverneur en zijn gezelschap af te halen, die na een kort bezoek aan Klein Curaçao heden hier weer verwacht worden.

Koninklijke West-Indische maildienst.

In het Antwoord van de Regeering op het Afdeelingsverslag over het wetsontwerp tot goedkeuring van het contract met bovengenoemde vennootschap wegens het uitvoeren van een vaart Amsterdam—Paramaribo—Curaçao en voor het overbrengen van brievenmalen tusschen Paramaribo en New-York deelt de Regeering het volgende mede.

Aanvankelijk was het de bedoeling voor de diensten der vennootschap met een betaling van f 67.600 per jaar te volstaan. Ten slotte is toegestaan in den afstand van een deel der transitrechten, voor zoover betreft het meerdere dan de tot dusver genoten som van f 5800 's jaars, die voor 's Rijks schatkist behouden blijft; dat meerdere zal tusschen partijen gedeeld worden. Die rechten beloopen tot 1 Jan-1914 per jaar per jaar f 9376 en het aandeel der vennootschap daarin is f 1788.

Eenige reden voor deze tegemoetkoming kan overigens gevonden worden in de bewering der vennootschap, dat, vermits het aandoen der Venezolaansche havens niet in het contract wordt voorgeschreven, al de baten, uit dit deel harer onderneming voortvloeiende, eigenlijk aan haar ten goede behoorden te komen. Het nieuwe contract loopt slechts tot 1 Juli 1914. Tegen dien tijd zal opnieuw onderhandeld dienen te worden en zal het lot van den dienst der vrachtenschepen wel bekend wezen.

Het Vaderland.

Cholera te Madeira.

De Lissabonsche bladen brengen hoogst ernstige berichten omtrent de cholera te Madeira en de troebelen waartoe zij aanleiding geeft. Tot dusver zijn reeds meer dan 3000 sterfgevallen op het eiland voorgekomen en de vreeselijke ziekte blijft nog steeds onverzwakt woeden, dank zij de onwetendheid en domheid der bevolking, die weigert de voorschriften van den gezondheidsdienst na te komen.

Een regenboog bij maanlicht.

Zaterdagavond l.l. vertoonde zich een eigenaardig en verrassend natuurverschijnsel. Het was ongeveer half elf. De hemel was in het oostelijk gedeelte met dikke regenwolken bedekt, waaruit een fijne stofregen nederviel. Daar tegenover stond de maan in vollen glans. Plotseling vertoonde zich van Zuid naar Noord een boog, aan een regenboog gelijk: van wit licht. Ongeveer een half uur bleef hij aan den hemel zichtbaar.

Ook in de loop van deze week is een ander prachtig verschijnsel gezien, n. l. een krans om de maan met de breedte en de kleuren van den regenboog.

Curaçaosche watermeloenen naar New York.

In de *Cur. Ct.* komt een ingezonden stuk voor van onzen landbouwkundige W. VERSLUYS, over het export van Curaçaosche watermeloenen naar New-York.

Uit een gesprek met Mr. WILLIAMS bleek hem dat Mei de maand van aankomst moet zijn, door begin Juni of einde Mei de eerste bezendingen uit Florida, Georgia en Zuid Carolina aankomen, en daartegen in concurrentie onmogelijk, schrijft hij. Treft de verscheper warm weer bij aankomst der vruchten, dan kan hij zeker zijn van goede zaken, zoo niet, dan is er geen behoefte aan deze vrucht en de opbrengst dekt misschien de kosten van vervoer niet eens.

Water-meloenen zijn dus een *zeer gevaarlijk* artikel, besluit hij.

Zendingen die vóór Mei binnenloopen hebben uiteraard minder kans op succes. De grootte onzer Curaçaosche, zeide Mr. WILLIAMS, is voldoende.

Marktberichten.

ZOUT per vat van 130 K.G........	f 0.80
DIVIDIVI per K.G........................	„ 0.07½
ORANJESCHILLEN per K.G.........	„ 0.50
HUIDEN per K.G........................	„ 0.60
GEITENVELLEN per K.G............	„ 1.20
WOL per K.G.............................	„ 0.12
SCHAPENVELLEN per stuk.........	„ 0.40
BEENDEREN per K.G..................	„ 0.02
STROOHOEDEN (hipijapa):	
Kwaliteit No, 1 per dozijn.........	„ 3.25
„ „ 2 „ „	„ 4.—
„ „ 3 „ „	„ 5.—
„ „ 4 „ „	„ 5.—
„ „ 5 „ „ (OLA)	„ 6.—
„ „ 6 „ „	„ 6,—
„ „ 7 „ „	„ 6.50
„ „ 8 „ „ (OLA)	„ 7.50
„ „ 9 „ „	„ 9.—
„ „ 10 „ „ (OLA)	„ 9.—
„ „ 11 „ „	„12.—
„ „ 12 „ „ (OLA)	„12.—
„ „ 13 „ „	„15.—
„ „ 14 „ „ (OLA)	„15.—
„ „ 15 „ „	„18.—
STROOHOEDEN (latal):	
Kwaliteit X per dozijn	——
„ XX „ „	——
„ XXX „ „	——

Officieele Berichten.

Aan den heer J. MULLER, onderwijzer 3de klasse alhier, is tot verder herstel van gezondheid, eene maand verlofsverlenging verleend.

Aan den heer H. FORBES SCHOTBORG, klerk ter Administratie van financiën is tot herstel van gezondheid, eene maand verlofsverlenging verleend.

Ter Gouvernements-Secretarie zijn, tegen betaling van f 1.— per exemplaar, met daarbij behoorende toelichting, verkrijgbaar kaarten van de eilanden Curaçao, Aruba en Bonaire.

Op deze kaarten zijn in verschillende kleuren aangegeven de terreinen, waarop door den Mijningenieur het voorkomen van phosphaat meer of minder waarschijnlijk geacht wordt.

Ratten en Muizen.

Gedurende de laatste 8 dagen werden in het fiscalaat aangebracht en door middel van petroleum verdelgd

101 ratten
76 muizen.

Nederland.

DE CRISIS AAN OORLOG.

Onvoorzien is de val van minister Cool gekomen.

Hoewel de latere jaren menige wisseling zagen aan het departement van Oorlog, en een struikeling over de talooze moeilijkheden iederen opvolgenden minister weer dreigen bleef, had het de laatste dagen er veel van, dat de minister het genoegen zou hebben zijne begrooting aangenomen te zien.

Het heeft echter niet mogen zijn.

Op het allerlaatst de portefeuillekwestie stellend, kon de minister niet verhoeden, dat de onaannemelijk verklaarde motie eene meerderheid verwierf.

Een ding mag zeker geconstateerd: groote politieke beginselen stonden hier niet op het spel.

Een enkele blik op de stemmencijfers is voldoende dat aan te toonen.

De katholieken waren meest tegen; slechts 4 stemden voor de motie. Bij de antirevolutionairen was daarentegen het gros eensgezind met hun partijgenoot, den voorsteller der motie, den heer Duymaer van Twist. Slechts 3 antirevolutionairen brachten een tegenstem uit. De Unie-liberalen waren verdeeld in 6 voorstemmers en 10 tegen-stemmers. Bij de voorstanders der motie stonden voorts alle vrijzinnig-democraten, 7 in getal, terwijl aan den anderen kant stonden de 7 Christelijk-historischen.

Moeilijk valt het hier eenige scheidingslijn te ontdekken; zeker was hier dé tegenstelling, de antithese, ver te zoeken.

Voor ieder zal het dus vaststaan, dat het voorstel, waartegen de motie was gericht, zelf de oorzaak was van zijne afstemming.

De vraag mag misschien worden gesteld, of de ernst van een dreigende crisis genoegzaam werd gevoeld. En vooral bij eene zaak waar eenig beginsel niet bij gemoeid is, mag men met zulk eene overweging rekening houden.

Aan deze overweging ook werd bij de katholieke fractie een niet geringe plaats gegund. Tegen 10 tegen-stemmers staan bij hen 4 voor-stemmers, terwijl de heer Nolens reeds had megedeeld, dat "aanvankelijk" "verschillende" katholieken van plan geweest waren voor te stemmen.

Zeker is, in het licht van deze niet principieele en toch niet onbelangrijke zaak gebleken, dat er veel te zeggen valt voor den raad dezer dagen door Dr. Kuyper gegeven, dat onder de regeeringspartijen, zooveel als met 't wezen van onze constitutie strookt, meer overleg plaats hebbe.

Een wondeplek is er door en vóór dezen nieuwen val weer blootgelegd: De desolate toestand, waarin onze defensie zich bevindt en de groote moeilijkheid daarin wijziging ten goede aan te brengen.

Hieraan ook zal voor een deel zijn toe te schrijven, dat den minister het besluit om aan te blijven te zwaar is gevallen.

Intusschen, hoe meer wisseling van departementshoofd, hoe meer slingeren tusschen verschillende stelsels, hoe meer onze nationale weerkracht daarvan de dupe.

Hoe langer hoe hopeloozer wordt de wensch, eenmaal een man en een stelsel te zien.

Moge 's lands belang toch allen helder voor oogen staan.

(Maasb.)

Intusschen is de portefeuille van Oorlog weer vacant. Wie zal haar thans overnemen? Er is reeds een naam genoemd, en de telegrammen hebben de benoeming reeds gemeld, — die van den afgevaardigde Colijn, die ongetwijfeld gedurende den korten tijd van zijn Kamerlidmaatschap getoond heeft, een vaardig spreker en een bezwaam parlementarier te zijn, een man ook, die het oor der Kamer heeft. Of hij echter van 't hout is, waarvan men ministers maakt, moet nog blijken.

De taak van minister van Oorlog is een zeer moeilijke, en in ons land ook vrij ondankbaar. Het departement is bij een zoo weinig militaristisch aangelegd volk als ht onze, uiteraard niet populair, en deze omstandigheid geeft aan de critiek steeds een zekeren voorsprong. Maar bovendien verkeert men thans, wat onze leger-organisatie betreft, in een periode van overgang, waarbij de deskundigen het minder dan ooit met elkander schijnen eens te zijn, terwijl ten slotte de millioenen-aanvraag een niet geringe verantwoordelijkheid met zich brengt.

Een krachtige persoonlijkheid wordt — onder de tegenwoordige omstandigheden vooral — voor het beheer

van het oorlogsdepartement gevorderd. Een man, die te midden van allerlei aanvallen, zijn élan weet te bewaren en leiding te geven aan de debatten. Een man ten slotte. die ook physiek is opgewassen tegen de inspanning en vermoeienissen van het ministersambt.

En dan moge de band tusschen den minister en de Kamer iets hechter worden! Want al beteekent het heengaan van generaal Cool nu juist niet het grootste verlies, dat het Kabinet treffen kan, een partieele crisis brent toch altijd zijne bezwaren mee, en het is dus zaak, dergelijke minder gelukkige evenementen zooveel mogelijk te voorkomen.

Buitenland.

PORTUGAL.

Na een Revolutie.

Sinds eenige maanden geniet Portugal thans de zegeningen van een republikeinsch bestuur. De onwenteling, welke in het begin der maand October de Monarchie omverwierp, slaagde in zooverre volkomen, dat de koninklijke familie zonder veel tegenstand kon verdreven worden en sinds dien hebben de nieuwe bewindvoerders de taak ter hand genomen, om de bevolking aan hun zijde te krijgen. Want het is gebleken, dat hiermede nog moest worden begonnen.

Het uitroepen der Republiek was, gelijk van meet af aan te bemerken viel, niet een daad van het volk, maar niets anders en niets meer dan het revolutionnair bedrijf eener côterie, die hare maatregelen zorgvuldig had voorbereid, de troepen te Lissabon en de bemanning der vloot voor een kleiner of grooter deel tot ontrouw aan de wettige overheid had weten te bewegen en — deels ook door het gebrek aan energie bij de koninklijke regeering — de overrompeling kon doen slagen en het heft in handen wist te krijgen.

Op welke schandelijke wijze toen werd opgetreden tegen de Kerk, met name tegen de kloosterlingen, is van algemeene bekendheid en evenzeer, hoe de voorloopige regeering op allerlei manieren, door het organiseeren van feesten, optochten enz. zich trachtte populair te maken.

Spoedig werd het echter klaar, dat het republikeinsche bestuur wel een samenzwering had kunnen op touw zetten en de Monarchie verdrijven, maar daarom nog niet in staat was om leiding te geven aan 's lands zaken en de natie te voeren op den weg van ontwikkeling en vooruitgang. De liberale correspondenten — die aanvankelijk de nieuwe regeering met sympathie begroetten en braaf meehielpen om de monarchie en de „clericalen" in een ongunstig licht te stellen, hebben dan ook reeds lang hun toon gewijzigd. Tegen de feiten valt niet te redeneeren, en met den dag wordt het duidelijker, dat Portugal met de gebeurtenissen van drie maanden geleden allerminst is gebaat. Onrust, wanorde, anarchie heerschen in het land. Het gezag is verdwenen, en zoo weinig acht de regeering zich zeker van den steun der bevolking, dat zij ... geen verkiezingen durft uitschrijven!

Lezenswaardig zijn in dit verband vooral de jongste correspondenties uit Lissabon in de *N. Rott. Ct.*, waarvan de schrijver niet kan worden verdacht de Republiek ongunstig te zijn gezind. Hij is bovendien onverholen anti-clericaal. Ziehier echter wat hij d.d. 13 Dec. o.a. schrijft.

Al zijn de algemeene verkiezingen nu voor Maart beloofd, ik kan u beslist en uit goede bron mededeelen, dat die niet in Maart komen zullen, eerst véél, véél later. Ja, in Maart 1912 of 13 misschien. Men vreest nl. algemeen te Lissabon, dat de provincie maar matig in haar schik is met het nieuwe bewind. Ook wijl dit de provincie overstroomde met republikeinsche Lissabonners om de burgemeesters-en rechtersbaantjes in te nemen, en de lakens uit te deelen, en wijl het in dezelfde fouten (op diefstal na) van vroegere ministeries verviel en maar druk bezig blijft politieke vrienden aan baantjes te helpen, ten koste van de monarchisten, die pensioen krijgen. (Wie zal die dubbele kosten betalen ?) Als bewijs hiervan wil ik even vertellen, hoe aan het ministerie van Openbare Werken overdag de trappen en gangen volliggen van werklieden, republikeinen, tot nu toe werkeloos of te lui om te werken, die op toelating tot den minister en een gemakkelijk baantje wachten. 't Is daarbinnen nu een zwijnenstal, er wordt gegeten en gedronken en gerookt en gespuwd, er wordt geschreeuwd en gepolitiseerd. Denkt u zich zooiets in een van de ministeries te 's-Gravenhage.

Men ziet in de provincie duidelijk in, dat de republiek daar nog géén voordeelen en géén rust gebracht heeft. De stakingen hinderen den handel geweldig en nu kwam bovendien het noodweer nog het werk van maanden en jaren vernietigen, de hoop op een oogst verwoesten, en voor millioenen reis aan zaai-koren wegspoelen. Men begrijpt dat de geestelijkheid niet nalaat, dit een vingerwijzing Gods te nemen. En de wrok der geloovige boeren wordt er niet minder op.

Daarmee strijgt de angst van het voorloopige bewind. En die angst openbaart zich in haar organen, in de verschillende republikeinsche bladen, die „als onkruid" opgeschoten zijn.

Nog fraaier is het beeld, dat hij van den tegenwoordigen toestand schetste in een schrijven van 17 December. Feesten en optochten schijnen niet meer te helpen — men kan er trouwens ook niet van leven! — en de regeering zoekt het nu in andere middelen. De correspondent schrijft:

Wetten en hervormingsplannen waaien het land over, even rijkelijk als de dorre plataan-bladeren over de Avenida de Liberdade. De voorloopige regeering strooit er mee of het pepernoten waren. Zij is echter wat te voorbarig en snel. Die wetten schijnen onoverdacht. Zóó met de stakingswet. De eerste veroorzaakte groote ontevredenheid onder patroons, de tweede nóg grootere ontevredenheid onder de werklieden. Voor de eerste, die algeheele vrijheid tot staken gaf, bleek het volk niet rijp en voor de tweede bleek de republiek weer niet rijp genoeg te zijn. Er wordt nu overal druk vergaderd door werklieden en de bitterste protesten vinden hun weg naar het ministerie van Binnenlandsche Zaken. Er heerscht woede in het kamp der werklieden, zij wanen zich in hun republikeinsche rechten aangetast en zij die in staatsdienst zijn, als aan staatsspoorwegen, komen er rond voor uit, dat zij zich bij het verbod tot staken volstrekt niet neerleggen, en laten duidelijk voelen, dat — als zij „en bloc" het werk staken — men toch geen 5 à 10 000 menschen in de gevangenis stoppen kan!

Dan volgt een lange lijst van de stakingen welke op één dag zijn uitgebroken, waarna de schrijver voortgaat met de volgende waarlijk verbijsterende bizonderheden:

Het ergste van alles is echter, dat er een crisis in de industrie is ontstaan, die vele fabrieken noopt werklieden af te danken. Ook die roepen dan de tusschenkomst der commissie van arbeid in of zij belegeren het ministerie van openbare werken. Zoo hebben b.v. een groep werklooze metaalbewerkers zich gisteren tot minister Brito Camacho gewend, die hun beloofde ze onder te brengen in havenwerken of aan het arsenaal Maar deze beloften heeft hij iederen dag te herhalen, en van uitvoeren kan weinig komen. Alle afdeelingen zijn overvol van werklieden, (één, waar gedurende de monarchie 550 arbeiders werkten, heeft er nu ruim 1400), en nog steeds wordt deze minister met nieuwe aanvragen lastig gevallen. Daar was dan ook de vorige week het volgende staaltje een gevolg van:

Een veertigtal werkloozen hadden gedurende drie dagen de deur van het werk-kabinet van minister Brito Camacho belegerd er waren nog niet toegelaten. Telkens kregen zij ten antwoord, de minister is bezet!

Toen werden zij oproerig, zoodat de portier het noodig oordeelde, de sterke macht te hulp te roepen. Voor deze echter verscheen waren zij de werkkamer van den minister reeds binnengedrongen; want dat ging zoo maar niet, er was nu een republiek en zij hadden volkomen het recht met den minister persoonlijk te spreken!" Tableau.

Nu is de politie hier zelden te vinden en voor er militairen aanwezig waren, had de minister 40 geleidbriefjes af moeten geven, waarbij werk verschaft werd op het arsenaal. En in plaats van erkentelijk te zijn, begon dit volk, buiten gekomen, te schreeuwen Cabrito Macho (alzoo Brito Camacho's naam omdraaiend), wat dan beteekent „geitje" en „muilezel". Een vriendelijke dankbetuiging. Bovendien werden verscheidene geleidbriefjes op straat weer verkocht aan menschen, die wèl werken wilden. Hun eenig excuus was, det zij honger hadden. Zou zooiets sinds de groote Fransche revolutie in eenig Europeesch land aan een ministerie nog wel voorgekomen zijn? In Portugal is het nu gebeurd!

„Ik kan het niet anders inzien, dan dat het lagere volk hier in staat van volkomen bandeloosheid verkeert," schrijft de correspondent verder. „Agenten ontbreken of durven niets in het midden brengen. Waar vroeger iemand, die er fatsoenlijk uitzag, d. w. z. een boord en hoed droeg, rustig door de armste straten gaan kon, wordt men er nu nagejouwd. Karrevoerders rijden je met de meest onverschillige gezichten ondersteboven, tramconducteurs snauwen je af, als je er aanmerking op maakt dat ze je „bij ongeluk" 20 rs. te veel afhouden, aan ministeries wordt de deur van 's ministers Kabinet ingedrukt, enzoovoort, ik zou een kolom kunnen vullen met de handelingen van het volk, dat zich meester voelt."

Lissabon — de bakermat der republikeinsche samenzwering! — is er waarachtig niet op vooruitgegaan, zegt de schrijver, en hij besluit:

Geen wonder, dat alles wat het doen kan, naar het buitenland trekt, dat daardoor reeds heel wat groote woningen aan de Avenida niet verhuurd zijn, dat er op de meubelveilingen heel wat mooie inboedels komen, dat de winkeliers steen en been klagen, dat de werkloosheid met den dag toeneemt, enz. En in plaats van goedkooper worden de eerste levensmiddelen al maar duurder, en dit niettegenstaande het voorloopige bewind beloofde, dat die prijzen spoedig dalen zouden.

Het bewind klaagt erover, dat de stakingen haar niet rustig lieten werken, de stakers klagen er over dat de regeering hen niet rustig liet staken (de nieuwe wet); de huisheeren klagen, dat hun woningen in waarde (door de wet op de huishuur) zijn achteruitgegaan, de huurders dat de huisheeren de huizen nu verwaarloozen; de winkeliers klagen over hun slechte zaken de koopers over de dure prijzen; de monarchisten klagen erover dat de verkiezingen niet komen, de republikeinen zijn woedend omdat er nog monarchisten zijn, 't is klagen over en weer, en overal, één lange treurige klaagzang, begeleid door de Portuguesa.

Noem dat nu maar een gezonden toestand.

Verpletterender requisitoir tegen het nieuwe regime is wel niet mogelijk. Vergeleken daarbij, was de oude toestand, hoeveel er dan aan mocht ontbreken, een staat van waar geluk. Het fiasco der nieuwe regeerders had niet volkomener kunnen zijn. En hoe blijkt hier opnieuw, dat aan den boom der revolutie slechts wrange vruchten rijpen! *Alle* standen in Portugal hebben het nu *slecht*, en het ijdele der beloften, waarmee men het volk heeft gepaaid en die nog altijd moeten dienst doen, blijkt nog altijd overtuigender.

Na de revolutie verkeert het land in veel ongunstiger conditie dan te voren, — dit staat *vast*. En zoo houdt het verloop dezer omwenteling een nieuwe en groote les in: de les namelijk, dat het niet moeilijk is een opstand te verwekken en ontevredenheid te zaaien, vooral wanneer men daarbij het anti-clericale Hetzemiddel weet te hanteeren; maar dat anarchie daarop niet kan uitblijven, en dat ten slotte de *geheele* bevolking het gelag betaalt voor het onverantwoordelijk drijven van eenige politieke raddraaiers en onruststokers.

Centrum.

Advertentien.

Door overhaast vertrek niet in staat zijnde persoonlijk afscheid te nemen, roept ondergeteekende zijn vrienden en bekenden een hartelijk vaarwel en tot weerziens toe.

Tijdens zijn afwezigheid zal de redactie worden waargenomen door de Weleerw. Paters A. P. EUWENS en I. P. VERRIET.

De Hoofdredacteur

P. fr. R. J. C. WAHLEN.

Curaçao, 14 Januari 1911.

P. fr. St. v. d. Pavert

zegt allen vrienden hartelijk vaarwel en hoopt hen in den besten welstand terug te zien.

Curaçao, 14 Jan. 1911.

De ondergeteekenden, eigenaren van de

"The Bonaire Salt Exploitation Co."

brengen hierbij ter kennis van het algemeen en speciaal van de zeevaarders, dat zij aan de *Oranje Pan* eene boei hebben gelegd die op ongeveer 260 meters van het strand af geankerd is, op eene diepte van ongeveer 108 meters.

Bónaire den 15n December 1910.

HERRERA HERMANOS.

R. F. MUSKUS.

5—4

Drukker:

B. L. BOGAERS.